

Hallandspostens skildring av fotbollshuliganismen

En redogörelse mellan årtiondena 1970 till 2010

Berat Sulejmani

Historia 15 hp

Halmstad 2014-03-10

Abstract

I min studie har jag kollat hur Hallandsposten skildrat fotbollshuliganismen genom årtiondena 1970-2010 och även försökt förstå varför skildringen sett ut som den gör. Dessa är de två stora frågorna i arbetet och med teorierna medielogik, stigma och moralpanik visar jag varför skildringen sett ut som den gör och vad detta har medfört för bild av fotbollshuliganen. För att se skildringen genom tiden har jag valt att analysera 11 artiklar från Hallandsposten som sträcker sig under den tidsram jag undersökt. Dessa tidningsartiklar tar upp fotbollshuliganismen och fotbollsbråk. Mitt resultat som jag kommit fram till är att skildringen från 70 talet fram till 2010 har ändrats men grundsynen på huliganen och huliganismen är densamma. Det som har ändrats är enbart små detaljer kring kunskapen om huliganen och förståelsen kring huliganismfenomenet. Min studie visar också medielogikens roll i skildringen av ämnet. Medielogiken spelar stor roll för vilken bild huliganismen får i samhället samt vilken bild politiker och beslutsfattare har. Medielogiken bidrar med stor sannolikhet till att den stigmatiserade bilden av huliganen kvarstår och förstärks. Genom åren har också en utbredd moralpanik funnits i samhället kring huliganfenomenet som jag menar media har skapat och som än idag förstärks.

Nyckelord: Fotboll, fotbollshuliganism, medielogik, stigma och moralpanik

Innehållsförteckning

1. Inledning	s.1
1.2 Syfte	s.2
1.3 Frågeställningar	s.2
1.4 Tidigare forskning	s.2
2. Teori och begrepp	s.5
2.1 Huligan	s.5
2.2 Huliganism	s.5
2.3 Teori - Medielogik	s.6
2.4 Teori - Stigma	s.7
2.5 Teori - Moralpanik	s.9
3. Material och metod	s.10
3.1 Material	s.10
3.2 Urval	s.10
3.3 Problematik	s.12
3.4 Metod	s.12
3.5 Hermeneutisk metod	s.12
4. Historisk bakgrund	s.13
4.1 Huliganismens utveckling	s.16
5. Medias roll	s.17
6. Presentation av artiklarna	s.20
6.1 Fotbollsvåld i England, Malmö, Halmstad	s.20
6.2 "Läktarvåld" en spegel av omvärlden	s.21
6.3 Fotbollsligisten – sådan är han	s.22
6.4 Fotbollssupportrar stormade OK-butik	s.22
6.5 Polisen fruktar EM-1992	s.23

6.6 Kyrkan, ölet och fotbolls-EM	s.23
6.7 ”Våldet en drog”	s.24
6.8 Polisen utreder Sveriges första huliganmord	s.25
6.9 Polisen befarar supporterbråk	s.25
6.10 Att vinna till varje pris	s.26
6.11 När fotbollen får klä skott	s.26
7. Analys	s.27
7.1 Analys utifrån teorin – Medielogik	s.27
7.2 Analys utifrån teorin – Stigma	s.28
7.3 Analys utifrån teorin – Moralpanik	s.29
7.4 Analys utifrån - Tidigare forskning	s.32
7.5 Sammanfattning av analyserna	s.35
8. Avslutande diskussion	s.36
9. Referenser	s.38

1. Inledning

Fotboll är ansedd som en av världens största sporter och det är den även här i Sverige. Tusentals människor i Sverige går och kollar på fotbollsmatcher som ibland kan betraktas som mer än bara en vanlig fotbollsmatch. Det är allt från färgsprakande tifon från publiken till sång och ramsor. Fotbollen som sport tar även mycket plats i olika medier idag så som tv, tidningar och sociala nätverk. Om man inte är intresserad av sporten så känner man åtminstone någon som spelar eller på annat sätt är involverad. Jag själv är väldigt intresserad av fotboll då jag är aktiv inom sporten och har varit det i stort sätt hela mitt liv. Jag spelar och har tränat lag i fotboll och min familj och närmaste vänkrets är alla på något sätt intresserade av fotboll. Fotboll är en sport som väcker många känslor som oftast är positiva men fotbollen som sport kan också förknippas med huliganism, våld och bråkiga supportrar. På senare år har våldet kring arenorna i samband med fotbollsmatcher ökat väldigt mycket. Först och främst är det de stora lagen och deras matcher där det oftast spårar ur och supportrar hamnar i bråk eller förstör matcherna på olika sätt. Men vad vi vet idag om fotbollssupportrar är att de som gillar att bråka även kan träffas vid tillfällen då det inte spelas några matcher alls. Den ”typiska” fotbollshuliganen har ändrats och det medför nya problem.

I uppsatsen kommer jag att undersöka huliganismen inom fotbollen ur ett historiskt perspektiv. Jag kommer att undersöka hur den har förändrats genom tiden och hur den ser ut idag. Jag kommer att fokusera på hur Hallandsposten skildrat fotbollsvåld och huliganism genom tiderna. Sedan kommer jag även undersöka varför skildringen har sett ut som den gör.

1.2 Syfte

Syftet med uppsatsen är att undersöka hur Hallandsposten skildrat fotbollsvåldet och fotbollshuliganismen i Sverige genom tiderna och då är det först och främst från 1970-talet till idag jag fokuserar på. Sedan vill jag också se hur skildringen kring ämnet har utvecklats genom åren och om den har gjort det se vilka faktorer som spelat roll i utvecklingen. För att göra detta har jag valt att analysera artiklar från Hallandsposten som tidigare tagit upp händelser kring fotbollsvåld och jämföra mina resultat med tidigare forskning kring ämnet. Utifrån teorierna stigma, medieologi och moralpanik kommer jag att visa hur och varför skildringen sett ut som den gör.

1.3 Frågeställningar

- Hur har Hallandsposten skildrat fotbollshuliganismen?
- Varför har skildringen sett ut som den gör?

1.4 Tidigare forskning

När jag fick idén att skriva om fotbollshuliganism så blev jag lite fundersam kring om det fanns något material över huvudtaget om ämnet. Jag visste att det fanns mycket böcker om fotbollshuliganism och filmer men jag var lite rädd för att det inte fanns riktig forskning inom ämnet. Till min förvåning var den tidigare forskningen om ämnet väldigt stor. Det fanns en del forskningsmaterial från Storbritannien. Många brittiska forskare har arbetat kring ämnet men jag valde att utgå ifrån svenskt material då jag tyckte att det fanns tillräckligt utav det för att kunna skriva min uppsats.

En av de mer kända fotbollsforskarna här i Sverige är Torbjörn Andersson som bland annat skrivit böckerna *Kung fotboll* (2002) som handlar om den svenska fotbollens kulturhistoria från 1800-talets slut till 1950. I boken skriver han om fotbollen som sport och dess utveckling genom tiden men även vilken betydelse den har haft för sin omgivning kulturellt och historiskt. Förutom fotbollen i sig så tar han även upp huliganismen som tyvärr kopplas ihop med fotbollen. I *Kung fotboll* kommer Torbjörn fram till att fotbollen historiskt sett har genomgått en stor förändring genom tiden som sport men även synen på fotbollen från samhället och vem den tillhör har ändrats. I sportens tidiga skede kopplades den ihop med borgerligheten i Sverige men detta ändrades och det skedde en klassbreddning där alla samhällets klasser kunde eller blev involverade i sporten. Med tiden utvecklades sporten bort från amatörismen och blev senare sedd som nationalsport. Fler och fler fotbollsklubbar växer

fram i Sverige fram till 1950 och landslagsfotbollen blir starkare och representerar Sverige men framförallt representerar fotbollsspelaren en hegemonisk maskulinitet.

En viktig bok som jag har haft stor användning av är antologin *Fotboll och huliganism i Skandinavien* (2010) sammanställd av Jonas Havelund, Lise Joern och Kristian Rasmussen. I den här boken har även Torbjörn Andersson skrivit om historien kring den svenska fotbollshuliganismen men även Tore Brännberg som också är en av de viktigare personerna inom fotbollsforskningen i Sverige. Han skriver här om begreppet huliganism och förklarar samt definierar olika typer av huliganism. Här har jag främst använt mig av Brännbergs teorier kring förklarandet av huliganismen. Han tar bland annat upp begrepp som "Asynkron huliganism" och organiserad huliganism – "Firmor". Asynkron huliganism är den förste typen av huliganism menar Brännberg och förklaras som huliganism i det tidiga stadiet i fotbollen som sport där olika spelstilar på fotbollsplanen var svåra för publiken att acceptera då de inte synkroniserade med det egna lagets sätt att spela. Detta medförde oroligheter på läktaren och även huliganism. Från detta har fotbollshuliganismen utvecklats till kanske den vanligaste formen av huliganism idag som är organiserad huliganism eller firmor med ett annat ord. Dessa firmor är som gäng med en tydlig hierarkisk organisation och ett stort förakt mot polisen samt en stor kärlek till det egna laget. Men samtidigt vill dagens firmor även vara delaktiga i det egna lagets utveckling och ställer höga krav på styret inom klubbarna på gott och ont.

En annan person som forskat inom fotbollshuliganismen är Aage Radmann. Han har bland annat skrivit avhandlingen *Huliganlandskapet – Medier, våld och maskuliniteter* (2013). Förutom att gå igenom fotbollshuliganismens utveckling genom tiderna så tar han upp vilken roll media har haft i rapporteringen kring fenomenet. Han tar även upp maskulinitets teorier kring fotbollshuliganen för att närmare förstå honom. Han kommer i sin avhandling fram till att media genom tiderna har stärkt och stärker den individuella och kollektiva identiteten hos de som ingår i huligankulturen, att våldet, både det fysiska och det symboliska, är en viktig del av det mediala huligannarrativet, att det har skett en professionalisering av supportervåldet, att huligankulturen visar upp olika maskulinitetsdrag, och att det har skapats en stigmatisering av huliganismen som kan förklaras som en oro, som i vissa stycken kan liknas vid en moralisk panik bland allmänheten kring huliganismens spridning och karaktär.

Andra avhandlingar som har varit till nytta i min uppsats är Anders Grens *Fotboll och hooliganism – Utveckling, problem och åtgärdsarbete i England och Skandinavien* (2009). Förutom att förklara fotbollshooliganismen tar även han upp vilken roll media har haft genom tiderna. Här går han igenom åtgärdsarbete i England och Skandinavien men även vilka problem dessa två delar har. Även Gren talar om den moraliska panik som Radmann tar upp och att media gärna överdramatiserar incidenter, stora som små. Fast green påpekar även att massmedia inte kan ses som hooliganismens orsak utan istället som något som mycket väl kan hålla den vid liv. Han menar även att den riktiga bilden av fotbollshooliganismen kan man bättre få från andra forum än massmedia. Andra forum han talar om är exempelvis hemsidor på internet där hooliganerna kontakter och kommunicerar med varandra.

Sedan har jag även hittat bra fakta kring media som jag har behövt i böcker som *Medier och brott* (2001) av Ester Pollack. Pollack tar upp moralpaniken som tidigare forskare i min uppsats nämner. Hon tar bland annat upp att paniken existerar framförallt i det ”institutionella spelet” mellan exempelvis medierna och den kriminalpolitiska offentligheten, hon menar att politiken ofta tar fördel av den moraliska panik som kan skapas av media och kan även vara en bidragande faktor till den.

En annan bok kring media som jag har använt mig av är *Medierna och mediernas makt* (2006), redaktörer Kurt Almqvist & Alexander Linklater. Här kommer man fram till att medierna har fått alltmer makt i vår globaliserade informations era. Man tar även upp vem som egentligen utövar denna makt där aktörer som journalisterna, ägarna och konsumenterna spelar viktiga roller. Man kommer även fram till att publiken blivit alltmer kritisk mot dagens medier.

Förutom böcker och avhandlingar jag har hittat kring ämnet så har jag använt mig av kortare skrifter som jag har hittat på internet och oftast har Torbjörn Andersson, Aage Radmann och Tore Brännberg något finger där i med sina tankar och teorier. Jag skulle vilja säga att den svenska forskningen inom fotboll och fotbollshooliganism cirkulerar kring dessa tre människors arbeten och deras arbeten har varit till stor nytta i min uppsats.

2. Teori och begrepp

I den här delen av min uppsats har jag tänkt att lyfta fram tre teorier som jag anser kan bidra till att skapa en djupare förståelse för fenomenet i fråga, i detta fall huliganism. Men dessa teorier ska även användas för att förstå skildringen i media kring fotbollshuliganism. Jag kommer att definiera ordet huligan och huliganism men även andra begrepp som är viktiga för min uppsats. För att definiera begreppen huligan, huliganism så har jag valt att utgå ifrån nationalencyklopedin.

2.1 Huligan

Ordet ”huligan” har enligt nationalencyklopedin använts synonymt med ligist om vissa bråkiga ungdomar men det är även ett ord som används mycket när man talar om idrottsfans som ställt till bråk i samband med exempelvis fotbollsmatcher. Ordet huligan kommer från engelskans ”hooligan” som man tror kan härstamma från efternamnet på en bråkig irländsk familj som förekommer i en Music-hall sång från 1890-talet (Nationalencyklopedin)

2.2 Huliganism

Enligt nationalencyklopedin förklara huliganism som att hänsynslöst sätta sig över alla ordningsnormer och regler vilket vanligtvis leder till bråk och vandalisering.

Nationalencyklopedin nämner även ”i samband med fotbollsderbyt” så kopplingen till fotbollen är ganska tydlig.

Samtidigt som jag utgår ifrån dessa definitioner av orden huligan och huliganism så är jag medveten om att synen på dessa är individuell och kan ändras med tiden. Jag menar att synen på en huligan under 70-talet kanske skiljer sig från den syn man har idag men samtidigt finns det vissa gemensamma nämnare som förklarar detta fenomen. De nämnarna är bråken, stöket och våldet kring fotbollsmatcherna som utförs av vissa personer.

2.3 Teori - Medielogik

Medielogik berör studier kring vad det är som ”styr” medierna och vad det är som bestämmer medieaktörernas handlingar och reaktioner (Pettersson, 1991:158)

Uttrycket medielogik betyder att nyheter som passar in i mediernas format, deras organisation, arbetsvillkor, normer och behov av uppmärksamhet tas upp i medierna. En händelse eller fakta som kan förenklas, konkretiseras, tillspetsas, stereotypiseras, personifieras, intensifieras och polariseras. Och vinklingar på konflikter och kritiska perspektiv skapar en dramaturgisk spänning och det beror egentligen mer på kampen om publiksiffror/läsare och kommersialiseringen i en allt hårdare konkurrens om en och samma publik i dagens samhälle (Hvitfelt & Nygren, 2005:46). Man kan säga att medielogiken handlar om nyheter i alla olika format. Det behöver inte vara bara från tv utan även tidningar eller sociala nätverk.

Boken ”*Media och mediernas makt*” tar upp en viktig aspekt som går ihop med medielogiken där det talas om ”Medias dilemman”. Medias dilemman förklarar boken som

Avvägningen mellan det journalistiska idealet att säga sanningen och den kärva ekonomiska verkligheten på en mediemarknad dominerad av annonsörernas krav. Mycket få journalister erkänner öppet att det innehåll de levererar måste föga sig efter det kommersiella sammanhang de arbetar inom (Almqvist & Linklater, 2006:10).

Gunnar Nygren är inne på samma linje i boken ”*Medierna och demokratin*”. Han menar att många medier har en mer trängd situation på senare tid då konkurrensen om människors uppmärksamhet är större och att varje redaktion måste slåss för att höras och synas för att få de nödvändiga annonserna eller publiksiffrorna de behöver och vill ha. Detta leder till att den lokala journalistiken och de mekanismer som går under namnet ”medielogik” blir starkare. Med medielogik som vi tog upp tidigare talar man om dramatisering, personifiering, förenkling, tillspetsning och konkretisering (Nygren, 2004:149)

2.4 Teori - Stigma

Anders Persson skriver om stigma utifrån sociologen Goffmans teorier i boken *Ritualisering och sårbarhet* (2012).

Stigma har att göra med förhållandet mellan individer och samhällets identitetsvärden. Med andra ord de normativa och institutionella regleringar av, förväntningarna på och föreställningarna om hur individer ska vara, uppträda, se ut och göra. Dessa identitetsvärden är för det mesta inofficiella och flytande men kan också formuleras i lagar. Den person som har ett stigma, eller är stigmatiserad, avviker på ett eller annat sätt från dessa identitetsvärden och synliggör dem därmed också. Den stigmatiserade är inte ”normal”, inte som vi. Med stigma menar Goffman att en individs avsaknad av socialt erkännande från sin omgivning till följd av att individen saknar något av det som samhället värdesätter. Avvikelse från de allmänna identitetsvärden som existerar i samhället kan leda till att individer blir stigmatiserade och de tjänar då på att försöka dölja det som betraktas som ett stigma (Persson, 2012:130–133).

I analysen av stigmastyrning använder Goffman en skala där ena ändpunkten är normalitet och den andra stigmatiseringen. Samma identitetsnormer ger upphov till båda men skillnaden i utfall beror på individens faktiska möjligheter att dels svara upp mot normerna, dels dölja sitt stigma och presentera sig själv på sådant sätt att det framstår som om hon/han svarar upp mot identitetsnormerna. Persson menar här att mycket har hänt sedan Goffman skrev sin bok *Stigma* 1963 och att man har ändrat synen på en del stigmat. Ett exempel som han tar upp är ”sociala avvikare” som utifrån Goffman är: ”*De människor som anses ägna sig åt något slags kollektiv förnekelse av den sociala ordningen*”

Exempel som Goffman tog upp då var bland annat jazzmusiker som idag betraktas mer som kulturella pionjärer eller professionella spelare som idag ses som idoler och förebilder som följd av att pokerspelet slog igenom tack vare internet. Dessa sågs under Goffmans tid som sociala avvikare. Men han har exempelvis med brottslingar och de ses som sociala avvikare även idag (Persson, 2012:136–137). Fotbollshuliganer skulle jag se som sociala avvikare men om fotbollssupportrar är eller har blivit stigmatiserade av samhället kan diskuteras.

Goffman menar att en egenskap som stigmatiserar en viss typ av individer kan verka som bekräftelse på den fulla grupptillhörigheten för en annan typ av individer, och egenskapen behöver inte vara negativt eller positivt värderad (Goffman, 2011:11). Han skiljer vidare på

tre typer av stigma. Den första är kroppsliga missbildningar av olika slag. Den andra olika fläckar på den personliga karaktären som kan uppfattas som viljesvaghet, allt uppslukande eller onaturliga lidelser, förrädiska eller stela trosföreställningar, eller bristande hederlighet. Men även personer med erfarenhet av fängelsevistelse, underliga böjelser, alkoholism, homosexualitet, arbetslöshet, självmordsförsök eller radikalt politiskt uppträdande. Den tredje är den "tribala" eller stambetingade stigman som ras, nation och religion och dessa stigman kan förmedlas från generation till generation och kan även drabba alla medlemmar i en familj.

Även fast dessa är olika typer av stigma så bär de alla samma "sociologiska drag" vilket kan förklaras som att individen har ett drag, en egenskap som inte kan undgå uppmärksamhet och som får dem av oss som möter honom eller henne att vända sig bort från honom och bortse från de anspråk på gemenskap med oss som hans övriga egenskaper i och för sig kunde ha motiverat. "Vi" enligt Goffman som inte på ett negativt sätt avviker från de speciella förväntningarna kallas för de "normala". Enligt Goffman kan de normala tro eller tycka att en person som är förknippad med ett stigma är inte fullt mänsklig. Utifrån den här tanken är det lätt att diskriminera individen. Samtidigt är det vanligt av de normala att oavsiktligt i hög grad minska individens livsmöjligheter. De normala bygger upp en tanke eller synsätt som kan förklaras som en ideologi för att förklara individens underlägsenhet och övertyga sig själva att om den fara han representerar (Goffman, 2011:12–13).

2.5 Teori - Moralpanik

Ester pollack skriver i sin bok En studie i medier och brott (2001) om hur olika medier rapporterat kring brottslighet genom tiderna. Något som tas upp i hennes studie och som jag tycker är relevant för min egen studie är att det hon kallar för ”dåliga nyheter”. ”Dåliga nyheter” har ett bra underhållningsvärde och säljer bra på nyhetsmarknaden. Samtidigt som det säljer bra så är det också ett sätt att skilja de ”goda” från de ”onda”(Pollack, 2001:79). I mitt fall är de ”onda” representerade av huliganerna och de goda är då de supportrar som inte ställer till med bråk och allmänheten. Men de goda kan också vara polisen. Något som Pollack även tar upp är mediernas roll och delaktighet i skapandet eller förstärkningen av olika attityder, av föreställningar, av fördomar och rasism. Hon tar upp termen ”moralisk panik” som förklaras som när mediernas bedömning av nyhetsvärde leder till missrepresentation av ett socialt problem som i sin tur leder till moralpanik och förstärker ett avvikande beteende. Termen lånar hon från en studie från 1971 om maruijana-rökare i West London. Det media skriver och tar upp förvandlas till verklighet i en process av överdrivna och stereotypa skildringar där gott och respektabelt – polis och andra företrädare för den sociala kontrollen ställs mot ont, som i det här fallet var drogmissbrukarna, bohemerna. Mediebevakningen kring fenomenet ökar, fortsatt stereotypisering av avvikarna sker. I mitt fall är fotbollshuliganerna de avvikande och jag skulle vilja dra paralleller mellan den studie Pollack tar upp och mitt område. Samma typ av moralpanik kan ha skapats genom media kring fenomenet fotbollshuliganism(Pollack, 2001:81).

3. Material och metod

3.1 Material

För att kunna genomföra min studie behövde jag hitta fakta om fotbollshuliganism och dess utveckling historiskt sett. Jag har hittat mycket material och fakta som jag utgick ifrån.

Eftersom jag vill få reda på hur Hallandsposten har skildrat fotbollsvåldet så behövde jag få tag i gamla exemplar och analysera dem. Jag har fått tillgång till Hallandspostens digitala arkiv som har underlättat i mitt sökande då jag kan använda mig av olika sökord som hjälper mig hitta det jag söker efter. Här under presenterar jag de olika sökorden som jag har använt mig av:

Huliganism

Supporterbråk

Fotbollsbråk

Fotbollsvåld

Fotbollshuliganism

Fotbollshuligan

Fotbollsligist

3.2 Urval

Jag har hittat väldigt många artiklar i Hallandspostens databas som tar upp fotbollsrelaterade bråk och fotbollshuliganism. Då jag inte kan använda alla artiklarna så har jag valt ut 11 stycken för att analysera och diskutera kring. Dessa 11 artiklar sträcker sig mellan åren 1977 till 2011 och får i min uppsats representera skildringens utveckling. Artiklarna berör fotbollshuliganism som har skett i Halland, Sverige och andra länder runt omkring i Europa och då är det först och främst Storbritannien. Rapporteringen kring fotbollshuliganismen utanför Sveriges gränser var viktig för min studie då jag kan jämföra och se om det finns någon likhet eller skillnad mellan rapporteringen i Sverige. Jag valde de artiklar som jag tyckte passade min studie bäst och då var jag ute efter de som skrev kring fotbollshuliganism direkt eller om fotbollsrelaterade bråk och problem. Något man bör tänka på när man använder sig av artiklar från en tidning är att tidningar har ett kommersiellt intresse av att

sälja lösnummer och att exempelvis använda sig av ”svepande” formuleringar är ett sätt att fylla ut sina tidningsartiklar(Ekström & Nohrstedt, 1996:193–194) En stor skillnad mellan de tidiga och senare artiklarna är också att kunskapen kring fotbollshuliganismen på senare år har ökat så fakta i dessa artiklar är mer korrekt anser jag. Men om det Hallandsposten skriver eller har skrivit är korrekt eller inte spelar egentligen ingen roll för mig då jag inte är ute efter att undersöka om de får ut ”rätt” information kring ämnet utan jag är ute efter att se hur man skildrar ämnet.

De 11 artiklarna presenteras här under:

- *Fotbollsvåld i England, Fotbollsvåld i Malmö, Fotbollsvåld i Halmstad. 25 augusti 1977*
- *”Läktarvåldet” en spegel av omvärlden. 31 maj 1985*
- *Fotbollsligisten – sådan är han. 8 mars 1989*
- *Fotbollssupportrar stormade OK-butik. 30 oktober 1989*
- *Polisen fruktar EM 1992. 4 december 1990*
- *Kyrkan, ölet och fotbolls-EM. 15 maj 1992*
- *”Våldet en drog”. 30 maj 1992*
- *Polisen utreder Sveriges första huliganmord. 3 augusti 2002*
- *Polisen befarar supporterbråk. 16 april 2005*
- *Att vinna till varje pris. 6 maj 2011*
- *När fotbollen får klä skott. 8 augusti 2011*

3.3 Problematik

Även fast jag har hittat mycket bra material genom att söka i Hallandsposten digitalt så vet jag om att media inte kan täcka allt som händer. Jag vet mycket väl om att det har skett bråk mellan supportrar genom tiderna som Hallandsposten inte har tagit upp då de helt enkelt inte har fått reda på det och den information är väldigt svårt att bevisa om man inte intervjuar eller kontaktar de personerna som rör sig i dessa kretsar. Det är mycket supporterbråk som sker ”under marken” som allmänheten inte får reda på.

I Johan Höglunds bok ”*En av grabbarna*” berättar författaren att många sammandrabbningar mellan supportrar inte sker ens i samband med något idrottsevenemang utan dessa ”ligor” stämmer träff med varandra enbart i syfte att slåss. Han tar upp många fall genom tiderna som han har varit med om som polisen eller media inte har fått reda på. Men han säger även att det är en medveten strategi de olika huligangrupperingarna har i syfte att hålla polisen och media utanför (Höglund, 2005).

3.4 Metod

Kvalitativ textanalys

Kvalitativa metoder är inriktade på tolkning av materialet och med dem analyserar och värderar forskaren språkliga källuppgifter och fokuserar på ord och känslor snarare än siffror (Dahlgren & Florén, 2006:180). Därför tycker jag att en kvalitativ metod passar bra in på mitt arbete.

3.5 Hermeneutisk metod

Hermeneutiken är en teori som går ut på att förstå meningar i språk och existens. Genom att studera materialet som det förflutna lämnat efter sig försöker man lära känna de förflutna tidernas människor. Men den hermeneutiska metoden har även utvecklats till en textanalytisk metod som innebär att historikern försöker förstå språket i en text, textens syfte, dess skapare och situationen den tillkommit i osv. Något som är väldigt viktigt inom hermeneutiken är att forskaren lever sig in i textförfattarens inre, identifierar sig med honom och försöker skildra den process som lett fram till den textförfattarens text. Det gäller att sätta sig in i den studerade periodens kultur, tankesätt, sociala och politiska miljö. Man måste försöka förstå dåtidens människor utifrån deras perspektiv och inte utifrån dagens moderna psykologiska teorier som exempel. Det som kan vara svårt med ett hermeneutisk tillvägagångsätt är att

tolka beteende från förr. Gertz menar att de flesta beteende är symboliska handlingar och för att kunna förstå dem måste man tolka dem som sådana annars säger han att man kan hamna i den förenkling som brukar kallas reduktionism.

Antropologisk forskning är som att försöka läsa ett manuskript som är främmande, bleknat, fullt av gåtor, bristande sammanhang, suspekta korrektioner samt tendentiösa kommentarer(Gertz 1996)

Enligt Gertz består en kultur av socialt etablerade meningsstrukturer och kan inte förklaras som ett psykologiskt fenomen och som utgående från individerna. Utifrån kulturen kan traditioner, institutioner, beteenden förstås. Men syftet inom den hermeneutiska riktningen är inte att fastställa ”tillförlitlighet” utan att tolka dokumenten (Dahlgren & Florén, 1996:192–193). För att sammanfatta är det viktigt ur ett hermeneutiskt angreppssätt att tolkningen står i fokus, inte faktasamlade. Perspektivet inifrån är viktigast snarare än utifrånperspektivet. Aktörerna ses som subjekt och inte som objekt. Forskarens engagemang och inte hans neutralitet är nödvändig och målet är att uppnå förståelse inte förklaring (Dahlgren & Florén, 2006:274).

Den hermeneutiska inriktningen passar bra in på min uppsats. Jag vill analysera människors tankar från förr genom att analysera vad de skrivit som i detta fall är fotbollsrelaterat våld och huliganism. Detta gör jag utifrån den lokala tidningen Hallandsposten där jag hittat artiklar som rör ämnet men även insändare och invånarna i Halland och deras personliga åsikter. Det som är viktigt för mig för att kunna analysera Hallandspostens skildring är att jag måste förstå mig på tidningens tankesätt från 70-talet till idag och även invånarnas. Jag måste se varför de skriver som de gör, uttalar sig samt hur de gör det.

4. Historisk bakgrund

Fotbollen är idag betraktad som en utav världens största sporter. Vissa menar att det är den största. Utformningen av den moderna fotbollen har sina rötter i England och mitten av 1800-talet men bollspelet är inget modernt fenomen (Nationalencyklopedin 2013). Man pratar om allt från lekar med besegrade vikingakonungar avhuggna huvuden till någon form av bollspel i Kina för ca 2000 år sedan (Engstrand 2003:15). Man kan i alla fall konstatera att bollspelet i sig är något som vi människor har hållit på med ett långt tag. Men vad kan det vara med bollspel och fotboll som fascinerat människan så mycket? När jag började spela fotboll fick jag ofta höra från min egen mamma ”Ni är 22 idioter som jagar en boll”. Jag tyckte vid den

tiden att hennes tanke var konstigt men den kanske inte är så konstig när man tänker efter. Jag skulle inte vilja kalla fotbollspelare för idioter men någon typ av tillfredställelse får man i alla fall av att ”jaga en boll”. Detta påminner mig om det Engstrand skriver i sin bok ”*Fotboll och religion* (2003). Han nämner en vetenskapsman som är doktor vid Oxford Universitet vid namn Desmond Morris som tar upp att fotboll är något mer än ”bara ett spel”. Han menar att viljan till att jaga en boll kan kopplas ihop med urmänniskans behov att jaga byten som ger någon form av naturlig tillfredställelse (Engstrand 2003:16). Detta kan vara en förklaring till varför sporten är så populär men självklart har teorin sina svagheter. Även fast just den här teorin är svår att bevisa så tycker jag det låter rimligt. Man kan i alla fall slå fast att den moderna fotbollen är betraktad av många som mer än en sport. Bill Shankly som var fotbollstränare på högsta nivå och en legend inom fotbollen i Storbritannien har ett välkänt citat:

Some people believe football is a matter of life and death, I am very disappointed with that attitude. I can assure you it is much, much more important than that(Liverpool FC website)

För att översätta lite lätt så säger han att han är besviken med attityden om att fotboll handlar om liv och död; fotboll enligt Shankly är mycket viktigare än så. Detta citat sammanfattar det tema den här undersökningen har och jag tror att många som är aktiva inom fotbollen på ett seriöst sätt delar denna tanke.

Idag skulle nog många säga att våldet kring fotbollen mest handlar om huliganismen som sker vid sidan av planen men fotbollen som sport har från en början också betraktats som väldigt våldsamt. Torbjörn Andersson skriver i sin bok ”*Kung fotboll*” bland annat om manlighet och fotboll. 1883 skrev Sveriges första Idrottstidning *Tidning för idrott* en artikel om fotboll.

”Alla öfverenstämma i uppfattningen af dess manliga karakter... Men spelet har äfven sin skuggsida, som ligger i våldsamheten och den der med förbundna faran för olyckshändelser”(Andersson,2002)

Torbjörn menar vidare att fotbollen i Sverige fick en våldsstämpel av den svenska median och att det skulle ta lång tid innan denna stämpel gick bort. När Fotbollen som sport kom till Sverige sågs det som en hård och tävlingscentrerad manlig lagsport vilket hade en publik potential. Tidigare hade inte Sverige någon liknande sport (Andersson 2002, 64-66). Fotbollen kom alltså till Sverige under 1800-talets sista decennier och har utvecklats mycket

fram till idag. De första idrottsföreningarna i Sverige som tog in fotbollsspelet var de flergrens fööreningar som det bildades många av under 1890-talets gång. Efter sekelskiftet betraktades fotbollen som en av de alla viktigaste aktiviteterna (Andersson, 2002:81–88).

I takt med att fotbollen växte som sport och blev allt populärare så började det komma fler personer för att kolla på matcherna. Nu började även folk se att det fanns en chans att vinna pengar genom att arrangera matcher och ta betald av publiken. Men ett stort problem till en början var att folk inte hade råd att betala inträdesavgiften vilket ledde till i att många klubbar som inte hade så mycket pengar hade så kallat ”gratispublik”. De rikare klubbarna kunde sätta stängsel omkring sina anläggningar och till och med betala polismän som skulle avlägsna fripassagerare (Andersson, 2002:228). Sedan ställdes det krav på publiken. En positiv stämning var tidigt det ideal publiken skulle följa. De skulle absolut inte vara knäpptysta men samtidigt kunde negativa uttryck leda till att domaren ingrep, exempelvis om en publik visslade missnöjt. Grundsynen blev att åskådarna skulle ge liv åt evenemangen eller matcherna men enbart i positiv anda. Synen på hur en publik skulle bete sig förändrades med tiden till att mer förstå publikens känslor (Andersson, 2002:230–238). Samtidigt som synen ändrades så existerade det en medvetenhet om att publiken kunde bli svår. Andersson tar upp en match mellan Sandvikens AIK och Strands IF i Hudiksvall 1907 där Sandvikens spelare hade blivit uppskrämda av åskådarna. I Sandvikens AIK:s jubileumsskrift berättar man även att linjemannen under den här matchen inte kunde skötta sin uppgift. Det står att publiken satte fälben på honom och hotade med knivar och andra livsfarliga tillhyggen. Det skedde flera fall där publiken på något sätt störde matcherna under 1900-talets första årtionde men enligt Andersson så uppmärksammades inte detta så mycket av media och sågs inte som något stort problem (Andersson, 2002:246). 1912 spelade det en derby match mellan IFK Göteborg och Örgryte. Det blev en match där pressen fick mycket att skriva om och som man kan säga var en början till medias bevakning av fotbollsproblematiken. I domarens matchrapportering nämner han att efter matchen så hade publiken sprungit efter Örgryte spelarna och bland annat kastat stenar jord mot dem. Fönsterrutor hade slagits sönder och det hade samlats 500-600 spelare utanför arenan som ville överfalla Örgrytes spelare. Pressen tog upp detta och debatterade och analyserade skandalen. De började fråga sig vad som bidrog till att detta kunde ske och ville vidare se vem som bar skulden till att det urartade (Andersson, 2002:247).

Med tiden skedde det flera liknande scenarier inom fotbollen i Sverige och fotbollen fick allt mer ett dåligt rykte. Tidningen *Fysisk fostran* skrev 1914 att ”*Fotbollsspelet har på grund af kravallartade uppträden vid större fotbollstäflingar ett mindre godt anseende hos uppfostrans*

målsmän”. Media började uppmärksamma fotbollsskandalerna mycket mer med tiden vilket också bidrog till det dåliga ryktet (Andersson, 2002:249–250).

4.1 Huliganismens utveckling

Tidigare har vi gått igenom fotbollens utveckling i Sverige och våldet kring fotbollsmatcherna. Det visar sig ganska tydligt att våldet som utspelade sig i samband med fotbollsmatcher när fotbollen än var ung höll sig vid fotbollsplanen. Det fanns tillfällen då supportrar rök ihop men i de flesta fallen handlade det om att supportrar eller folk från publiken attackerade spelarna och domaren i synnerhet. I den mer ”moderna” huliganismen ser man tydligt att våldet har förflyttats upp till läktaren.

Tidigare när man talade om de supportrar eller de i publiken som uppträdde dåligt så beskrev man de som ligister, bråkstakar och att de orsakade skandaler och en definition på dessa personer fanns inte. I dag är det mycket vanligare att man använder ett ord för att sammanfatta dessa bråk och oroligheter kring fotbollsmatcherna och det ordet är fotbollshuliganism. Historiken Lennart K Persson menar att den moderna huliganismen kom till Sverige i samband med IFK Göteborgs bortamatcher mot Jönköping Södra och Örebro SK. Detta var under hösten åren 1969 och 1970. För att sammanfatta händelserna kring dessa två matcher så kan man säga att IFK behövde vinna mot Jönköping för att säkra guldet och vid varje mål så sprang det in glada fans vilket ledde till ett antal slagsmål mellan polis och supportrar. Flera av spelarna kände satt de var utsatta för fara och domaren fick poliseskort efter matchen. I matchen mot Örebro året därpå var IFK tvungna att vinna för att hålla sig kvar i allsvenskan. IFK låg under med 10 minuter kvar av matchen då planen invaderades av supportrar som höll på IFK. Planen fylldes av tusentals personer och matchen avbröts. Slagsmål hade också uppstått mellan IFK och Örebro supportrar. Samma dag hade Hammarby supportrar ställt till med problem i Norrköping (Andersson & Radmann, 1998:114–115).

Publikens beteende hade börjat ändras och sakta men säkert började dessa fotbollsbråk påminna om den engelska huliganismen. Fotbollsvåldet spred sig till Sverige och svenska supportrar blev påverkade av TV-sändningarna som visade engelska ligan och dess supportrar. Fotbollshuliganismen var ett stort problem i England under den här tiden vilket ledde till att det europeiska fotbollsförbundet 1975 beslöt att stängsel skulle sättas upp runt planen på alla arenor där europeiska cupmatcher spelades. Även fast dessa händelser idag

klass som huliganism så talade inte media i Sverige om huliganism i sig utan kallade händelserna för fotbollsbråk. Användningen av ordet huligan blev mer aktuellt under 80-talet i Sverige. Rapporteringen kring fotbollsvåldet ändrades och läktarvåldet hamnade mer och mer under bevakning av media. Bevakningen gjordes till stor del av kvällspressen och de skrev ofta negativt om huliganerna. Samtidigt började kvällspressen skilja på sporten och huliganerna. Huliganartiklar började hamna utanför sportsidorna vilket inte var vanligt tidigare. Fotbollshuliganismen var självklart något negativt som drabbade fotbollen men samtidigt förstörde medierna upp problemen kring huliganismen vilket ledde till att problemen ökade (Andersson & Radmann, 1998:117–118).

Något som också höll på att ändras var att det uppstod ett klackfenomen runt omkring på de svenska arenorna som troligtvis inspirerades av fotbollsligorna i Storbritannien. Klackfenomenet var väldigt vanligt förekommande i Storbritannien och förmedlades vidare genom Tipsextras sändningar till svenska ungdomar. Tipsextra var tv-sändningar där de visade engelsk fotboll. Med klackfenomenet följde supportrar som var livfulla med en stark utlevelse under matcherna. Enligt Andersson och Radmann ledde detta till att man började tala om en subkulturell dimension. De som ingick i klackfenomenet i Storbritannien var oftast ungdomskulturer och i synnerhet skinheads som under 60-talet utvecklade ett intresse för både musik och fotboll. Något som Andersson och Radmann också tar upp som jag tycker är väldigt intressant är att de svenska medierna spelade en roll i subkulturens självbild. De tar upp ett exempel där en AIK:are berättar att massmedia kallade AIK:s hejklack för "Black Army" som de fick från Manchester Uniteds supporterklubb "Red Army". När tidningarna flera gånger använt "Black Army" för att beskriva AIK-fansen blev namnet till slut accepterat bland supportrarna (Andersson & Radmann, 1998:124–125). Subkultur används för att beskriva den moderna fotbollshuliganismen och Andersson & Radmann har intervjuat så kallade fotbollshuliganer för att förstå de bättre.

5. Medias roll

Tidigare har jag tagit upp den historiska bakgrunden kring fotbollshuliganismen. I det här kapitlet kommer jag att gå igenom vilken roll media har spelat i fotbollshuliganismen.

Åke Stolts skriver om termen "Roligans" i boken Våldet och Glädjen. Danmark skulle spela VM-kvalmatch mot Sovjet 1984 och det började produceras t-shirts med texten "Vi slår ryssarna – men bara i fotboll". T-shirten slog igenom och media hakade på. Detta var något som kom från den danska kvällspressen och inte supportrarna själva. De danska supportrarna

såg här sin möjlighet att skapa sig ett annat rykte och möjligtvis en annan identitet än den vanliga och typiska ”bråkstaken” som förknippades med att vara fotbollssupporter. Termen ”roligans” verkade som ”hooligans” motpol och de framstod som de lugna. Denna roligans skulle verka som förebilder till andra supportrar. I motsats till de engelska supportrarna så behandlades de danska supportrarna välvilligt av dansk massmedia. Den engelska pressen å andra sidan förstärkte våldet bland engelska supportrar. Tyvärr trappades våldet upp ytterligare både i Danmark och Sverige under 80-talet (Stolts, 1997:50–51), (Radmann, 2013:63).

Eric Zsiga presenterar sina tankar i sin text ”*Mediernas dubbelmoral om huliganerna*”. Den 28 augusti avbröts det allsvenska derbyt mellan Hammarby och Djurgården. Några personer i publiken hade kastat in bengaliska eldar och stormat planen, och fotbollsfesten på Söderstadion förvandlades till en praktskandal. Rapporteringen kring händelsen var hårt dömande mot huliganerna. Han ställer sig frågan om svenska journalister är lika hårt fördömande i rapporteringen om politisk huliganism jämfört med fotbollshuliganism. Han gör en jämförelse mellan Aftonbladet, dagens nyheter, expressen och svenska dagbladet och vad de skrev om händelsen och vad de även har skrivit om Reclaim the City respektive Osynliga partiet. Manifestationen Reclaim the City har urartat i våldsamheter vid flera tillfällen. Osynliga partiet har öppet använt våld mot politiska motståndare. Detta politiska våld är vanligt förekommande från Syndikalistiska ungdomsförbundet. Det är ingen överdrift att beteckna Reclaim the City och Osynliga partiet som de två mest uppmärksammade uttrycksformerna för politiskt våld i dagens Sverige enligt Zsiga. I sin slutsats skriver han att han kommer fram till att svenska journalister i sin rapportering är mer välvilliga till politiska huliganer än till fotbollshuliganer utifrån hans undersökning men samtidigt poängterar han att hans ambition är inte att vetenskapligt bevisa detta. Det han kommer fram till är i alla fall intressant och säger den del om bilden man har av fotbollshuliganism. Han skriver även:

Svenska journalister blir indignerade när någon tar till våld på en fotbollsarena. Men när våld görs till metod i den demokratiska debatten försöker de hitta förklaringar till och ursäkter för detta. Detta trots att offerbilden är allvarligare när det gäller det politiska våldet. Man kan givetvis inte gradera oskyldighet för ett offer, men en fotbollsmatch har man i alla fall aktivt sökt sig till (Zsiga)

Den mediala bevakningen kring fotbollsmatcher och idrottstillställningar har ökat. I dagens samhälle har media breddats ut och det gäller inte bara tv och tidningar. Via internet har sociala medier kommit fram och även där rapporteras det mycket om fotbollshuliganism. Radmann menar här att huligankulturen idag använder sig av den nya multimediaculturen; medier som kombinerar ljud, text och bild mot interaktivt användande och där interaktiviteten skapar nya former av virtuella sociala relationer. Via internet kan även supportrar i dagens värld kommentera och debattera kring journalistens arbete. Radmann tar upp en av Sveriges populäraste hemsidor för supportrar - sverigesescenen.com där målgruppen för sajten är: ”*fotbollsgribbar från olika klubbar samt andra initierade*”. På hemsidan skriver de om olika ”box” som har skett i landet och betygsätter dem samt utser segrare. Med box så menar man de arrangerade slagsmålen mellan olika lags huligansupportrar (Radmann, 2005:57–59). Tidigare var bara massmedia som rapporterade om olika huliganbråk men i dagens värld är inte rapporteringen kring fotbollshuliganismen inte enbart i massmedias händer utan ”huliganerna” själva kan rapportera om händelser.

Journalistikens etiska problem av Mats Ekström och Stig Arne Norstedt talar om vilken makt media har. De tar bland annat upp att medias innehåll har effekter på samhället som kan påverka människors uppfattningar, attityder och beteenden. Ett exempel de lyfter fram är att media har makten att uppmärksamma det de själva vill och låta vissa aktörer komma till tals på bekostnad av andra (Ekström & Nohrstedt, 1996:282–286). De säger även att medierna fungerar som en scen för maktutövning. Maktutövningen liknas vid en teaterpjäs där formspråket och scenografin fastställer villkoren för vem som syns, vilka som har ledande roller och driver på handlingen. De tar politiken som exempel och menar att den har ”medialiserats” vilket betyder att den har anpassat sig till mediernas ”logik”. I stället för en politik som baserar sig på långsiktigt opinionsarbete inom partier, organisationer och folkrörelser har medie- eller informationssamhället medfört att politiken formas av utspel riktade i första hand mot medierna och anpassade till ”mediedramaturgins” krav på spektakulär, sensationell och slagkraftig form. Detta skulle jag säga stämmer in i frågan om fotbollshuliganismen och med andra ord förklarar de min teori, nämligen medielogiken (Ekström & Nohrstedt, 1996:286–290).

6. Presentation av artiklarna

Här under presenterar jag de utvalda artiklarna och sammanfattar de.

6.1 Fotbollsvåld i England, Fotbollsvåld i Malmö, Fotbollsvåld i Halmstad.

Egentligen är det tre artiklar men de tre artiklarna är inramade tillsammans med en svart och betydligt tjockare linje än andra artiklar på sidan. Artikeln tar upp fotbollsvåld och börjar uppifrån där fotbollsvåld i England har siffran ett, fotbollsvåld i Malmö siffran två och fotbollsvåld i Halmstad har siffran tre. Här under kan man se utformningen av artikeln.

Den första handlar om publikbråk i samband med den engelska ligapremiären. 130 personer arresterades totalt i samband med olika matcher och det görs klart att det har skett flera liknande incidenter tidigare i den engelska fotbollen och att publikens uppförande är ett stort problem för den engelska fotbollssporten. I division två matchen mellan Mansfield och Stoke utbröt det ett bråk bland publiken som sedan även efter matchen fortsatte och polis med hästar tillkallades. Detta resulterade i att 20 personer arresterades. Polisen hade även mycket att göra i två matcher i division ett mellan Birmingham och Manchester United och mellan West Bromwich och Chelsea. Liknanden problem var det i matchen mellan Ipswich och Arsenal och matchen mellan Everton och Nottingham. Alla dessa bråk resulterade i att 130 personer arresterades och flera personer fick köras till sjukhus.

Det andra stycket handlar om fotbollsvåld i Malmö. Så här står det i inledningen.

Fotbollsvåldet i Malmö fortsätter. På lördagen misshandlades en 27 årig spelare svårt när hans lag barrikaden spelade mot Serbia i kvalserien till division sex.

27-åringen sprang ihop med en Serbia-spelare. Båda föll omkull och började slåss. Flera andra spelare lade sig i och publik strömmade ut på planen.

Sekreteraren i Skånes fotbollsförbund intervjuas och säger att han är mycket oroad över det som händer i Malmö just nu. Tvistigheter mellan spelarna själva kan man bemästra men inte publikövergreppen säger Rolf. För att få stopp på problemen menar Rolf att lag kan tvingas spela utan publik på sina hemmamatcher och att laget själv då får bekosta polisbevakning. Rolf drar paralleller till England och menar att vid de stora matcherna så får klubbarna ta ansvaret själva för sina supporters.

Det tredje stycket handlar om fotbollsvåld i Halmstad. I inledningen står det:

I div. VI-matchen mellan Vapnö och Inter (f d Halmstads Ungerska IF) i lördags blev domaren Jan Henriksson, Halmstad, nedslagen av Inters målvakt sedan han godkänt Vapnö's fjärdemål i matchen som slutade 4-1.

6.2 "Läktarvåldet" en spegel av omvärlden

Artikeln tar upp den tragiska händelsen på Heysel-stadion i Bryssel som skedde 29 maj samma år. 41 åskådare dog och flera hundratals skadades i matchen mellan Liverpool och Juventus. Oroligheter på läktaren mellan de två supporterskarorna ledde senare till bråk och den stora folkmassan pressades vid läktarens sida varvid den till slut kollapsade och supportrarna föll och dog. Liverpoolsupportrarna fick skulden då man menade att de startade bråket och tog sig igenom det stängsel som skilde de åt från Juventus supportrarna. I artikeln skriver man att supportrarna blev mördade och att tv-tittarna fick se det brutala, nakna våldets hemska ansikte. Samtidigt som man skyller på Liverpool supportrarna så försöker man komma fram till varför dessa tragedier händer och menar på att det har med arbetslösheten och göra och man tar upp liknande problem i andra länder som Italien, Mexico och Frankrike.

Arbetslösheten föder i sin tur rotlöshet och apati som i sin tur föder hat mot "samhället", hat mot de styrande, hat mot vuxenvärlden.

Man menar också i artikeln att det inte är fotbollens fel att det sker våldsamma handlingar på läktaren utan att det är våldet i samhället som sökt sig ner till fotbollsläktaren. Läktarvåldet är en spegel av världen och så länge social misär och arbetslöshet finns skapar det aggressioner som gör att händelser som den här kan ske. Artikeln avslutas med att nämna att idrotten är en

del av samhället och att det aldrig går att skilja på fotboll och politik och inte heller på ligister och supportrar.

6.3 *Fotbollsligisten – sådan är han*

Rubriken lyder ”Fotbollsligisten – sådan är han” och i artikeln skriver man om att forskarna försökt få en vetenskaplig bild av arenavåldet. De talar med forskaren och sociologen Eric Dunning, från Leicester universitetet. Han förklarar fotbollshuliganen som en person som njuter av våld och tycker det är spännande och ger honom status bland sina vänner. Han säger vidare att den lilla stunden av berömmelse huliganen får på lördagarna då det är match väger upp det gråa och tråkiga liv, helt utan möjligheter som han lever i veckorna. Vidare skriver man om att fotbollsvåldet belystes ordentligt i maj 1985 då Europacupfinalen mellan Liverpool och italienska Juventus på Heysel-stadion i Bryssel slutade i tragedi. 39 människor dog som följd av läktarbråk. Engelska fans fick hela skulden och följden blev att klubbar från engelska lag inte tilläts i europeiska cuper flera år framöver skriver man. Artikeln beskriver vidare den engelska fotbollshuliganen som Englands stora huvudvärk och våldet sprider sig även till andra länder. Författaren David Hill och hans teorier kring fotbollshuliganen förklaras även. Han beskriver fotbollshuliganens som en person som firar triumfer i sitt rykte som gatukrigare och att han är ”den trångsynta orubblighetens förtrupp”.

Hallandspostens artikel går här ut på att visa hur den typiske fotbollshuliganen är. Men i rubriken används ordet ”ligist” och det gör den även flera gånger i texten. Fotbollshuliganen förklaras utifrån engelska forskare och författares arbete kring ämnet och de förklarar honom som en person som älskar att slåss, är ganska fattig och har inte mycket till framtid. Tragedin i Bryssel tar man även upp som hade skett 4 år tidigare än artikeln släpptes ut och där förklarar man att de engelska fansen fick skulden och att de inte tilläts närvara på matcher ute i Europa.

6.4 *Fotbollssupportrar stormade OK-butik*

Den andra artikeln från 80-talet är från samma år och beskriver en händelse som skedde under en lördagskväll då ett 60-tal uppretade och fulla GAIS-anhängare stormade in i OK:s butik på Vallås i Halmstad. De hade stulit, kastat glass och slått sönder inredningen. Tidigare under dagen hade Gais spelat SM-final i fotboll mot Malmö FF och förlorat med 1-0 och var väldigt uppretade. De hade stannat till vid OK butiken på vägen hem till Göteborg. Butiksföreståndare får ge sin syn på händelsen.

Vad jag känner till så är det här ett nytt fenomen. Man undrar vem som har ansvaret för det här. Har det engelska fotbollsvåldet kommit till Halmstad eller vad är det som händer?

Hallandsposten beskriver händelsen som att det är ett gäng ”supportrar” som har begått detta. Ordet huliganism eller huligan används inte i artikeln men när de frågar ut butik ägaren så drar han paralleller till fotbollsvåldet i England och menar om det har kommit till Halmstad.

6.5 Polisen fruktar EM 1992

Artikeln tar upp förspelet innan fotbolls EM 1992 som hölls i Sverige. De skriver att stockholmspolisen fruktar att det ska hållas i Sverige och facket befarar att man inte kommer kunna upprätthålla ordningen kring matcherna. De förklarar att de saknar folk, utrustning och utbildning för att stävja bråk som kan uppstå. Facket inom stockholmspolisen är inte glada över att fotbollstävlingar ställer så stora krav på polisen och förklarar att om bråkmakarna kommer till Sverige så har polisen inga större resurser till att stoppa bråken och det blir kaos. Vice ordförande i fackföreningen kamraterna förklarar att han helst sett att fotbolls-EM inte arrangerades i Sverige. Fackets oro förklaras vidare i artikeln och det handlar även om att polisen under den här tiden inte fick göra några massingripanden.

Ett stort antal huliganer väntas till Sverige under EM-tävlingarna och för att kunna stoppa deras framfart vill facket att man ser över lagstiftningen.

– Man bör t.ex. titta på utlänningslagen. Jag förstår inte varför vi ska släppa in kända huliganer över huvudtaget.

En viss rädsla finns bland stockholmspolisen inför EM och den rädslan grundar sig på om man har tillräckliga resurser för att klara av bråkiga supportrar. Ordet huligan nämns i texten och man är medveten om att kända huliganer kan komma till Sverige och då vill de helst få reda på vilka dessa är.

6.6 Kyrkan, ölet och fotbolls-EM

Artikeln är en debattartikel som bland annat handlar om förväntningarna inför fotbolls EM 1992. I underrubriken står det ”Invasion” med stora bokstäver.

Stockholm, Göteborg, Norrköping och Malmö, ja kanske hela nationen, bävar inför invasionen av engelska fotbollshuliganer till sommarens fotbolls-EM. Alla vet att spriten

flödar, smockan hänger i luften, skyltfönster krossas, offentliga kommunikationer vandaliseras och mycket mera som hör den moderna idrottsfesten till.

I texten fortsätter man tala om de engelska huliganerna som ungdomar vars liv präglas av missbruk, kriminalitet och vilsenhet. Det är här den kristna församlingen kan rycka in och göra en social insats. Ett sätt att göra det är att servera mellanöl till de ”överfriskade” engelska ungdomarna vilket ska få dem att bli nyktrare och mindre benägna att slåss. Texten fortsätter att beskriva ungdomarna och att deras problem är att de överkonsumerar rusdrycker. De ”dricker dagligen” och ”stundligen” och är därför ett allvarligt problem för både sig själva och omgivningen. Kristna församlingar runt om de stora städerna försöker följa detta exempel för att på så sätt lugna ner ungdomarna. Anders Carlberg som är socialdemokrat och chef för fryshuset i Stockholm är en av dem som är positiv till idén och han har fått med sig länspolismästaren Sven Åke Hjälmsjö för att få igenom idén. Kjell E Johansson som skrivit artikeln menar att de båda bör arbeta snabbt om de ska ”rädda” fotbolls EM. Ett sätt att rädda det är att ha ett lokalt tillfälligt alkoholförbud, stänga ner systembolaget, ingen alkoholservering och stopp för livsmedelsbutikerna att sälja öl.

6.7 ”Våldet en drog”

Artikeln handlar om en engelsk författare som skrivit en bok om huliganer och hans tankar och funderingar kring fenomenet. Han börjar med att säga att han trodde huliganer var arbetslösa människor som gjorde revolt mot samhället men fann senare att många hade bra jobb och bra inställning. De gjorde det istället för kicken och han beskriver våldet som deras ”drog”. Han berättar vidare att fotbollshuliganismen i England attraherade mycket ungdomar tidigare men att det har avtagit och liknar det vid en fluga som passerat. Han uttalar sig om de engelska fansen och vad han tror om de inför fotbolls EM 1992 i Sverige. Han tror inte att de engelska fansen kommer ställa till med problem men säger samtidigt att om de blir provocerade så kommer de förvandlas till en armé av nationalisterna som är beredda att försvara ”Englands ära”. Artikeln avslutas med en beskrivning av den engelska fotbollssupportern.

”Den engelska fotbollssupportern är ofta en vedervärdig varelse. Han har ölmage och är full av tatueringar. Han gapar och skriker och urinerar var som helst. Han har förmodligen inte badat på veckor och har en t-shirt som aldrig tvättas, täckt av flera lager med spyor. Han kanske inte kommer att bli alltför våldsam, men det är inte säkert att svenskarna kommer att gilla anblicken av honom”

6.8 *Polisen utreder Sveriges första huliganmord*

Artikeln handlar om en 26 årig man som misshandlades innan matchen mellan AIK och IFK Göteborg och som några dagar senare dött på sjukhuset på grund av skullskador. AIK och IFK supportrar hade stämt träff för att slåss innan matchen och svenska fotbollsförbundets ordförande Lars-Åke Lagrell frågas om det påverkar fotbollen på något sätt. Han svarar med att säga att fotbollen som sport är utan skuld och att fotbollsvåldet inom arenorna minskat mycket men att det istället flyttats ut från arenorna. Vidare står det i texten att ”Änglarna” och ”Black Army” som är IFK:s respektive AIK:s så kallade firmor samarbetar med polisen och andra supportergrupper men ändå visste ingen att supporterklubbarna hade stämt träff för att slåss. Polisen får se sin syn på saken och menar att dessa grupperingar är ute efter kicken som de får av att planera och stämma träff med andra grupperingar som de kan slåss mot. Det är nästan som en drog för dem säger polisen. Vidare menar polisen att dessa grupperingar är enbart ute efter kicken och att det egentligen inte handlar om hatet mot motståndarna. Vid 26-åringens begravning samlades de båda supportergrupperna står det. Idrottsministern Ulrica Messing kallar 26-åringens död för tragedi och menar att det är ett gängbråk som har tagit idrotten som aren för att få uppmärksamhet.

Nu måste hela fotbolls Sverige hålla samman och vara eniga om en sak; våldet måste bort

Det är en ganska intressant artikel efter det står att supportergrupperna samarbetar med polisen samtidigt som polisen inte visste om träffen och slagsmålet.

6.9 *Polisen befarar supporterbråk*

Artikeln handlar om polisen och deras inställning inför matchen mellan HBK och Djurgården i allsvenskan. Polisen ser matchen som en högrisk match och djurgården väntas komma med 1500 supportrar. Man skriver om en match mellan de båda lagen 2003 som slutade i upplopp i centrala Halmstad där flera djurgårdare greps. Man skriver även att säkerheten kring matchen har ökat då man ökat antalet ordningsvakter och publikvärdar. Man tar även upp ett fall från fotbollen i Italien där bengaliska eldar har använts och att det också är en risk. Därför har man med folk från brandförsvaret också. Närpolischef en yttrar sig kring ämnet:

Vi hoppas ju att första hemmamatchen skall bli en lugn och trevlig tillställning men vissa av djurgårdens supportrar har ju visat sig vara hätska.

6.10 *Att vinna till varje pris*

Det ställs två frågor i artikeln: Hur långt är vi egentligen beredda att gå för att vinna? Är det verkligen till vilket pris som helst? Jan-Owe Wikström som bloggar kring sport för hallandsposten ställer dessa frågor till idrotten, dess utövare och dess publik. Han tar upp matchen mellan Syrianska och AIK det året som bröts på grund av att fyrverkerier kastats in och assisterande domaren och en bollkalle skadats. Han tar även upp att djurgårdens sportchef Stefan Alvéen det året avgick efter att några individer som Wikström kallar för ”drägget, ,anonyma, ryggradslösa individer hotat Alvéen och hans familj. Och detta skedde för att djurgården fått en dålig start i allsvenskan. Wikström beskriver dessa individer som personer med sjuka hjärnor som försöker lösa problemen genom våld och hot. Jan-Owe bloggar för Hallandsposten och som bloggare behöver man inte alltid vara objektiv. Han lyfter fram en rad problem som han anser att den svenska fotbollen har och som skadar sporten.

6.11 *När fotbollen får klä skott*

Artikeln är en krönika skriven av Jan Karlsson. Han tar upp att han vanligtvis brukar följa fotboll från soffan hemma eller på en sittplats på arenan. Men detta år har han stått i IFK Norrköpings hemmaklack ett antal gånger. Han beskriver de unga männen i klacken som är mest pådrivna i ramsorna klacken sjunger som främmande och skrämmande. Han säger att han aldrig faller in i hatropen som riktar sig mot andra laget, de andra fansen eller domaren. Han fortsätter beskrivningen av klacken:

Lätt för dig, tänker någon, att vara ädel, du som är både väluppfostrad och någorlunda etablerad. Denne ”någon har i viss mån rätt, ty runt mig står de, ensliga eller klungvis, alla dessa vilsna varelser mellan femton och trettio, i betydande utsträckning från arbetsklassen, och skriker ut en frustration som kanske inte kan kanaliseras eller legitimeras någon annanstans. Livet är jävligt, arbetslösheten stor, marginaliseringen ett faktum. Under sådana omständigheter kan man åtminstone rikta hatet mot domaren eller motståndarlaget. Fast hatet är nog i själva verket en synonym för hopplöshet.

Han tar även upp att det finns problem i fotbollen men betydligt större problem i samhället. Han talar om atomiseringen, klaniseringen, tribaliseringen och menar att den som inte känner sig delaktig klamrar sig fast vid de sista resterna av gemenskap; det egna fotbollslaget är en sådan rest. Men han tar även upp positiva saker kring honom erfarenhet från att stå med i

klacken. Förutom ”danskjävlar” – riktat mot Helsingborg, malmö, trelleborg så har han inte hört en enda rasistisk kommentar.

Det säger också något. Men positiva nyheter är, som de heter, inga nyheter alls. Och nyanser är ingen svensk specialitet precis. Men nästa gång någon politiker eller sportkrönikör tar till orda i fotbollsdebatten så borde han eller hon vidga blicken och konfrontera själva samhället.

7. Analys

Här under kommer jag att analysera artiklarna utifrån teorierna; medielogik, stigma och moralpanik.

7.1 Analys utifrån teorin - Medielogik

Medielogiken är inte alltid lätt att se när man läser igenom artiklarna men den finns ändå där och jag kommer här visa exempel där man märker av den. Den första artikeln som är från 1977 är rubricerad som fotbollsvåld där man har skrivit om tre olika händelser som egentligen kan ses som tre olika artiklar men man har ramat in dem under en och samma rubrik. Man skriver om fotbollsvåldet i England, Sverige och Halmstad men skillnaden mellan dessa stycken är att i England sker fotbollsvåldet på en stor skala som kan förklaras som fotbollshuliganism medan det i Sverige och Halmstad inte rör sig om huliganism. Det har skett våld i alla tre händelser men våldet i Sverige och Halmstad ser jag inte som huliganism då det handlar om slagsmål på planen mellan spelarna och åskådare. Artiklarna kring fotbollsvåldet i Sverige/Halmstad är också från de mycket lägre divisionerna som inte har riktiga supportergrupper som i de stora ligorna vilket händelsen i England handlar om. Skånes fotbollsförbund ger sin syn på saken angående fotbollsvåldet i Malmö och menar på att de har haft mycket problem med våldet kring matcherna i de lägre divisionerna och liknar det vid huliganproblemen i England. Medielogiken i texten finns inte minst i rubriken då man helt enkelt buntar ihop dessa tre händelser till en och samma sak. Sedan undrar jag om man avsiktligt lagt händelserna i Sverige/Halmstad under samma rubrik som fotbollsvåldet i England eftersom skrivierna kring huliganismen var väldigt intressant och lockade läsare.

Ett annat exempel är artikeln ”När fotbollen får klä skott” från 2011 som är en krönika där författaren beskriver känslan av att stå i en klack och problemen kring fotbollen. Han säger bland annat att supporterkulturen i Sverige beskrivs oftast som negativ men att han lagt märke

till positiva förändringar då han stått med i Norrköpings hemmaklack som exempelvis att han ej hört några rasistiska kommentarer.

Det säger också något. Men positiva nyheter är, som de heter, inga nyheter alls. Och nyanser är ingen svensk specialitet precis. Men nästa gång någon politiker eller sportkrönikör tar till orda i fotbollsdebatten så borde han eller hon vidga blicken och konfrontera själva samhället.

Här tar han upp en viktig del i nyheter som grundar sig i medielogiken och menar på att de negativa skrivierna kring fotbollsevenemang och fotbollssupportrar är överrepresenterade på grund av att de antagligen är mer attraktiva för allmänheten och läsarna.

7.2 Analys utifrån teorin - Stigma

Jag kommer precis som i föregående kapitel kring teorin medielogik lyfta fram exempel från artiklarna där man kan se hur stigmatiseringen av fotbollssupportern/huliganen märks av. Artikeln som är rubricerad "Fotbollsligisten – sådan är han" från 1989 handlar om engelska forskares förklaringar kring fotbollshuliganen. Fotbollshuliganen beskrivs som en ligist som njuter av våld och tycker det är spännande. Man beskriver fotbollshuliganismen som Englands huvudvärk och att våldet sprider sig till andra länder. Huliganen beskrivs vidare som en gatukrigare och trångsynt individ men också som en person som är fattig och inte har någon framtid. Stigmatiseringen av fotbollshuliganen är ganska tydlig här i sättet man beskriver honom. Bilden som ges ut till allmänheten är ganska tydlig och samtidigt förstärker man den redan stigmatiserade bilden av den engelska supportern.

Ett annat exempel är artikeln "Att vinna till varje pris" från 2011 där det tas upp att Djurgårdens sportchef avgått då han fått motta hot mot honom och familjen. Dessa individer som antas vara från djurgårdens supportergrupper beskrivs med nedlåtande ord som drägg och ryggradslösa.

I artikeln "Läktafvåldet – en spegel av omvärlden" från 1985 tar man upp den tragiska händelsen på Heysel-stadion i Bryssel där 41 åskådare dog och flera hundratals skadades under matchen mellan Liverpool och Juventus. De döda supportrarna beskrivs som att de blivit mördade och Liverpool supportrarna får skulden. Anledningen till tragedin är arbetslösheten enligt artikeln och menar på att samma mönster finns i andra länder.

Arbetslösheten föder i sin tur rotlöshet och apati som i sin tur föder hat mot ”samhället”, hat mot de styrande, hat mot vuxenvärlden.

Fotbollen får inte skulden i den här artikeln utan man menar att samhället måste ta sitt ansvar och att så länge social misär råder och arbetslösheten är hög kommer våldet i samhället söka sig till fotbollsläktaren. Artikeln avslutas med att nämna att idrotten är en del av samhället och att det aldrig går att skilja på fotboll och politik och inte heller på ligister och supportrar vilket är intressant då man kan tolka det som att alla fotbollssupportrar är bråkiga vilket också bidrar till en stigmatisering av den ”vanliga” supportern. Det man kan säga om artikeln är att fotbollshuliganen ses som en person som är utanför och emot samhället. Fotbollssupportern eller huliganen är självklart den onde i det här fallet men samtidigt menar man att det inte är fotbollens fel utan samhällets. Man skulle kunna säga att även samhället har ett ansvar att få fram ”goda” människor och när samhället då misslyckas skapas dessa ”onda” bråkstakar.

Ett annat exempel är ifrån artikeln ”Våldet en drog” från 1992 där en engelsk författare som skrivit en bok om huliganer väljer att beskriva fotbollssupportern inför EM 1992 i Sverige på följande sätt:

”Den engelska fotbollssupportern är ofta en vedervärdig varelse. Han har ölmage och är full av tatueringar. Han gapar och skriker och urinerar var som helst. Han har förmodligen inte badat på veckor och har en t-shirt som aldrig tvättas, täckt av flera lager med spyor. Han kanske inte kommer att bli alltför våldsam, men det är inte säkert att svenskarna kommer att gilla anblicken av honom”

7.3 Analys utifrån teorin - Moralpanik

I de flesta artiklarna målas fotbollshuliganen som den ”onda” och polisen samt samhället som de ”goda”. Men några artiklar tar samtidigt upp att fotbollshuliganen kan vara ett offer. Ett offer i samhället som lider av arbetslöshet och misär. Något som också är intressant är att senare forskning visar att fotbollshuliganen inte alls behöver lida av arbetslöshet och misär för att bete sig som han gör. Fotbollshuliganismen har utvecklats och forskning visar till och med högt utbildade människor med bra ekonomi och bra jobb kan delta i dessa sammanhang. Då kan man fråga sig om de vill avvika sig från de övriga i samhället och kanske till och med vill se sig som ”ond”. Moralpaniken kring huliganfenomenet förstärks via majoriteten av artiklarna men det finns en tydlig skillnad mellan sättet att skriva kring fenomenet under

70,80 och 90 talet jämfört med 2000 talet. De tidigare artiklarna skriver väldigt negativt om fotbollssupportrar och vid 90 tals artiklarna kan man se en tydlig rädsla inför fotbolls EM i Sverige. De artiklar som tar upp fotbollsbråk i de lägre divisionerna beskrivs mer eller mindre på samma sätt som de stora fotbollsbråken i den professionella fotbollen. Artikeln från 1992 "Våldet en drog" beskriver den engelska huliganen som vedervärdig, full ovårdad man som gapar, skriker och är våldsam.

I artikeln "Fotbollssupportrar stormade OK-butik" 1989 tas det upp en händelse där ett 60-tal GAIS-anhängare stormat in i OK-butiken i Vallås i Halmstad och stulit, kastat glas, slått sönder inredningen. Butiksföreståndaren ger sin syn på saken:

Vad jag känner till så är det här ett nytt fenomen. Man undrar vem som har ansvaret för det här. Har det engelska fotbollsvåldet kommit till Halmstad eller vad är det som händer

Citatet ger en ganska tydlig bild kring moralpaniken. Detta har tidigare inte hänt enligt butiksföreståndaren men när det händer kopplar han ihop det med "det engelska fotbollsvåldet". Även fast han inte är van vid detta beteende finns det en tydlig rädsla och eftersom han nämner det engelska fotbollsvåldet och frågar sig om Halmstad kanske har samma problem. Det är ett väldigt tydligt exempel på den moralpanik som fanns bland allmänheten.

I artikeln "Polisen fruktar EM 1992" från 1992 ger polisen sin syn på saken kring fotbollsevenemanget och menar på att de inte har resurser nog för att klara av bråken och kaoset som evenemanget medför. Facket inom polisen i Stockholm säger:

Ett stort antal huliganer väntas till Sverige under EM-tävlingarna och för att kunna stoppa deras framfart vill facket att man ser över lagstiftningen.
– Man bör t.ex. titta på utlänningslagen. Jag förstår inte varför vi ska släppa in kända huliganer över huvudtaget.

Rädslan och oron bland polisen är ganska tydlig och rubriken säger också en del av vad man kan förvänta sig. Den bild samhället får av evenemanget när till och med polisen fruktar det bidrog säkerligen till en utsprid moralpanik bland folket.

Artikeln ”Kyrkan, ölet och fotbolls-EM” som också är från 1992 och skriven innan EM säger en hel del:

Stockholm, Göteborg, Norrköping och Malmö, ja kanske hela nationen, bävar inför invasionen av engelska fotbollshuliganer till sommarens fotbolls-EM. Alla vet att spriten flödar, smockan hänger i luften, skyltfönster krossas, offentliga kommunikationer vandaliseras och mycket mera som hör den moderna idrottsfesten till.

Citatet talar sitt tydliga språk. Nationen ”bävar” inför invasionen av engelska fotbollshuliganer till EM 1992. Här ges även de engelska supportrarna en rätt så stigmatiserad bild. Här menar man på att nationen är rädd för vad som komma skall och en stor del av rädslan står de engelska fotbollshuliganerna för. Huliganerna eller supportrarna beskrivs som ungdomar som lever i missbruk, kriminalitet och vilsenhet. Även här talar man om för samhället vilka förväntningar de borde ha av evenemanget och att de ska förvänta sig det värsta. De beskrivs som avvikande och man skiljer inte på vanliga supportrar och fotbollshuliganer utan de buntas ihop till en och samma typ av person.

I artikeln ”Polisen befarar supporterbråk” från 2005 skriver man om polisens inställning inför matchen mellan Halmstad BK och Djurgården. Matchen beskrivs som en högrisk match och djurgården förväntas komma med 1500 supportrar. Man skriver om en tidigare match från 2003 som slutade i upplopp i centrala Halmstad där flera djurgårdare greps. Förväntningarna är ganska negativa och säkerheten kring matchen har ökat med fler vakter osv. Närpolischefen uttalar sig:

Vi hoppas ju att första hemmamatchen skall bli en lugn och trevlig tillställning men vissa av djurgårdens supportrar har ju visat sig vara hätska.

De negativa förväntningarna byggs upp och ännu en gång är det polisen som uttalar sig vilket är en ganska legitim auktoritet som allmänheten med stor sannolikhet litar på.

I artikeln ”Polisen utreder Sveriges första huliganmord” från 2002 beskriver man hur en 26 årig man misshandlats inför matchen mellan AIK och IFK och som senare efter några dagar dött på sjukhuset. Supportergäng från de olika klubbarna hade stämt träff för att bråka inför matchen och enligt polisen är dessa personer ute efter kicken de får av att planera och stämma träff med varandra och slåss.

Polisen menar att det nästan är som en drog för dem. Idrottsministern ger sin syn på saken:

Nu måste hela fotbolls Sverige hålla samman och vara eniga om en sak; våldet måste bort

Detta tolkar jag som att det är Sverige mot fotbollshuliganerna, vi mot dem, ”goda” mot de ”onda”.

7.4 Analys utifrån - Tidigare forskning

Den tidigare forskningens teorier kring fotbollshuliganismen stämmer bra med min analys av Hallandspostens artiklar tycker jag. Radmann tar exempelvis upp forskning kring svenska medier. Han tar bland annat upp det internationella mönstret att skriva om huliganism också finns i svenska medier. Som exempel lyfter han fram kvällspressen i Sverige och att deras skildring och förväntningar av huliganismen redan innan EM 1992 var kantade av rubriker och artiklar som direkt visade på en negativ bild av fotbollsevenemanget och supportrarna. En viss rädsla fanns och det var något som skulle vara beredd på (Radmann, 2013:63–64).

Liknande exempel kan man hitta i mina artiklar där flera av dem varnar för fotbollssupportrar som kommer och målar upp en negativ bild av fotbollsevenemang. Radmann skriver även om mediernas roll kring fotbollshuliganismen i sin bok *Huliganlandskapet* (2013). Han tar upp medias roll och att den är väldigt viktig eftersom via den så får politiker, beslutsfattare, och allmänheten sin bild av och uppfattning om idrottsrelaterade våldsproblem. Radman tar även upp vad som är avvikande och inte avvikande. Tidigare forskning om hur kvällspressen skriver om huliganismen i England visar att pressen uppmuntrar till panikstämningar, att lösningar sker i form av hårdare kontroll ovanifrån och att man förenklar orsakerna (Radmann, 2013:61). Detta är väldigt likt det Ester Pollack tar upp i sin studie om moralpanik samt diskussionen om goda respektive onda. Liknande tendenser kan man se i mitt material där fotbollssupportrarna framställs som onormala och avvikande från allmänheten.

Medieologiken som jag tog upp i artiklarna baserades främst på den uppförstorade skildringen av fotbollsproblemen. I den sista artikeln ”*När fotbollen får klä skott*” från 2002 tar krönikören bland annat upp att medier oftast är benägna att skriva om de negativa eller dåliga nyheterna på grund av att det finns mer intresse för detta. Det går hand i hand med Pollacks tankar om att ”dåliga nyheter” har ett bra underhållningsvärde och säljer bra på nyhetsmarknaden (Pollack, 2001:79)

Anders Green skriver om fotbollshuliganismen och att det kan vara ett mediekonstruerat problem.

Ofrånkomligen kan det byggas upp förväntningar på oroligheter. Särkilt inför så kallade riskmatcher i de inhemska serierna är media alert och söker emellanåt i förväg nyheter om huliganism, som har en osviklig säljande förmåga (Green 2010:102–13)

Greens citat kan kopplas ihop med artikeln ”Polisen befarar supporterbråk” från 2005 där förväntningarna mellan lagen Halmstad BK och Djurgården trappas upp och är väldigt negativa.

Bosse Forsén skriver om sina reflektioner kring fotbolls EM 1992. Han tar upp en sekvens där Göteborgsposten har rapporterat kring evenemanget.

När vi kom med färjan till Helsingborg genomsöktes vår bil och tullarna frågade oss om vi var huliganer. Vi fattade inget.

Detta citat stod för två holländska supportrar som var på väg till Sverige för att kolla på fotbolls EM (Forsén, 1994:291–292). Vad kan man då utläsa utifrån det här citatet? Jag skulle vilja påstå att Forsén tar upp detta citat som ett tydligt exempel på hur massmedia målat upp bilden av fotbollsupportrar och huliganer och som sedan nått ut till allmänheten och till tullpersonal.

Tidigare forskning i England kring kvällspressens skrivelser om huliganismen visar att pressen stigmatiserar de inblandade, att de uppmuntrar till panikstämningar, att lösningarna sker i form av hårdare kontroll ovanifrån och att man förenklar orsakerna. Enligt flera forskare blev medias roll mellan åren 1965-1985 att skapa bilden av ”den andra” som man kan säga var en berättelse om huliganen som den avvikande (Radmann, 2013:61).

Detta ser man också väldigt tydligt i artiklarna och inkluderar i stort sett alla tre teorier. Något jag dock lagt märke till i artiklarna är att de inte alltid skiljer mellan fotbollshuligan/ligist och fotbollsupporter. I flera fall buntas de ihop till en och samma individ och det är tydligt i den första artikeln där man skriver om fotbollsvåld i England, Malmö och Halmstad i en och samma artikel. Man skulle även kunna säga att fotbollen som sport blivit stigmatiserad i samma våg. Något som den tidigare forskningen säger bidragit till stigmatiseringen av fotbollshuliganen är ord som kvällspressen använt sig av som ”savages” och ”animals” vilket

kan liknas vid de ord som används i artikeln ”Att vinna till varje pris” där huliganerna beskrivs som drägg och ryggradslösa (Radmann, 2013:112).

Medielogiken som inte alltid är lätt att se eller märka av i artiklarna finns ändå där menar jag och Radmann tar upp ett exempel från tidigare forskning kring hur svensk media hanterat beskrivningen av Klippans kommun. Kommunen beskrevs av media som Sveriges rasistkommun och Radmann drar paralleller av medias beskrivning kring kommunen med beskrivningen av huliganismen och menar att i båda fallen så har medielogiken spelat stor roll för vilken bild som getts ut (Radmann, 2013:65).

Flera artiklar från 90-talet tar upp inställningen gentemot fotbolls EM 1992. De panikstämningar som den tidigare forskningen och Pollack talar om är ganska tydlig. En artikel jag har med talar sitt språk direkt i rubriken – ”Polisen fruktar EM”. Detta menar jag är en ganska tydlig bild man gav ut till samhället av vad de kunde förvänta sig av evenemanget. Green tar upp detta i sin avhandling då han ger exempel på hur media genom åren excellerat i kraftfulla rubriker under temat fotbollshuliganism vilket ofta skett inför matcher. Även Green tar upp diskussionen om medias rapporter kring den ”avvikande” huliganen (Green, 2009:42–44).

7.5 Sammanfattning av analyserna

I ovanstående analys av det insamlade materialet framgår det ganska ofta att en speciell bild av fotbollssupportern målas upp. Ibland kallas han för supporter och ibland för anhängare. I vissa fall skriver man fotbollshuligan och använder även ordet ligist. Definitionen av fotbollsvåld är ganska så enkel då man använder begreppet för att helt enkelt förklara när det har skett någon typ av våld i samband med fotboll. Sedan om det är i form av huliganism eller att spelarna sinsemellan bråkar verkar inte spela någon större roll. Detta kan vara problematiskt då man tydligt ser i de tidigare artiklarna att folk hade en viss rädsla för fotbollshuliganism. Även fast det skedde bråk i lägre divisionerna i Sverige gick tankarna åt de stora huliganproblemen som fanns i England. Jag skulle vilja påstå att fotbollshuliganen redan är en stigmatiserad individ men att mitt material visar ganska tydligt på att media kan ha förstärkt den stigmatiserade bilden. När det kommer till medielogik så är det betydligt svårare att märka av när det förekommer men man kan tydligt se att det skrivs mycket kring fotbollsproblemen och har skrivit genom tiderna. Om det är för att folk lockas av negativa nyheter är svårt att konstatera men den senaste artikeln jag tog upp som exempel talar för detta. De negativa förväntningarna inför fotbolls evenemang byggs upp av artiklarna och fotbollen tillsammans med fotbollssupportrar målas upp som en fara för samhället. Jag går inte igenom varje artikel för sig under analysen av teorierna och det är för att jag känner att de överlappar varandra ganska mycket så jag valde istället bara att ta upp några artiklar per teori. För att förklara närmare så anser jag att teorierna medielogik, stigma och moralpanik kan ses i alla artiklarna.

8. Avslutande diskussion

Innan undersökningen hade jag väldigt mycket intresse kring fotbollshuliganismen men väldigt lite kunskap om ämnet och trodde inte att det fanns särskild mycket forskning om det. Till min förvåning finns det en del fotbollsforskare i Sverige men även mycket utländsk forskning.

Teorierna jag använt mig av passade bra in för att förklara skildringen av materialet. Att försöka se och förklara medielogiken i artiklarna är inte enkelt men jag baserar mitt sätt att analysera utifrån det tidigare forskning och inte bara min egen observation. Jag tror att man kan få en bra bild av det man studerar om man kan styrka den genom forskning. När jag analyserade artiklarna utifrån mina teorier ”medielogik”, ”stigma” och ”moralpanik” märkte jag att de påminner mycket om varandra. I flera artiklar så la jag märke till alla tre teorier och hur de figurerade. De tre teorierna hänger ihop och tidigare forskare inom ämnet har också använt sig av dessa teorier för att förklara olika fenomenet i fråga.

Mina frågeställningar var – Hur har hallandsposten skildrat fotbollshuliganismen och varför har skildringen sett ut som den gör? Utifrån den tidigare forskningen och mina observationer och analyser kring artiklarna tycker jag att jag har besvarat mina frågor. Med hjälp av teorierna som jag använt har jag kommit fram till hur och varför det har sett ut som det gör.

Jag vill nämna att jag försökt vara så neutral och objektiv i mina observationer och min tolkning av artikelmaterialen men att vara helt objektiv är inte lätt och ens egna subjektiva tankar kan komma in i analysen. Skildringen genom de fyra årtiondena har ändrats enligt artiklarna och forskningsmaterialen. I början av 70 talet och in på 80 talet hade man inte så mycket kunskap om huliganen och därför målades det upp en ganska felaktig bild av honom som den unga framtidslösa pojken som är arg på samhället. Senare forskning visar att så inte alltid är fallet och Hallandspostens skildring påverkas mycket av andra mediers skildring ser jag det som. Även fast skildringen har ändrats och utvecklats vill jag säga att den stigmatiserade bilden av huliganen och huliganismen kvarstår. Den negativa bilden av honom och den bild samhället har av honom står kvar.

Något som man kan bygga vidare på i min uppsats och som jag inte har tagit upp så mycket är den utländska forskningen kring fotbollshuliganism. Till en början hade jag en tanke om att använda mig av tidigare utländsk forskning men jag kände att det fanns ganska mycket material från Sverige så jag behövde inte det men under arbetets gång insåg jag att utländsk

forskning kring ämnet är betydligt mer omfattande än den i Sverige. Man hade exempelvis kunnat bygga vidare på uppsatsen genom att jämföra forskningen i Sverige med den utländska.

Under arbetets gång upptäckte jag även andra intressanta teorier som jag hade kunnat använda men kände att de inte riktigt passade mitt syfte eller var för överflödiga. Jag valde exempelvis inte att ta upp någon diskussion kring genus och inte heller ”stämplingsteorin”.

Stämplingsteorin är en teori man hade kunnat arbeta vidare på.

Brännberg tar upp i *Fotboll och huliganism i Skandinavien* begreppet ”stämplingsteorin” som kan lätt förklaras genom att säga att om omgivningen betraktar vissa som huliganer kommer de till slut att uppföra sig som huliganer (Brännberg, 2010:66). För att förklara teorin närmare så kan man säga att stämplingsteorin handlar om människor i samhället som uppvisar ett beteende som omgivningen uppfattar som avvikande. Det avvikande beteendet leder till att individen stämplas som en avvikare. Denna stämpling innebär att den identitet individen fick vid den specifika händelsen är negativ och de egenskaper som är relaterade till detta avvikande beteende gör individen till stämplad (Knutsson, 1977:9). Den negativa stämplingen kan sedan leda till att livsmöjligheter försämras eftersom individen har förväntningar på sig att visa upp ett negativt beteende (Sarnecki, 2003:182). Man kan säga att stämplingsprocessen blir ännu större när individen hetsas eller uppmuntras av omgivningen att vara ännu mer avvikande, eftersom omgivningen har förväntningar på hur den stämplade individen ska uppträda (Payne, 2008:248). Individen börjar med tiden känna sig mer som en avvikare och utvecklar en så kallad ”avvikarkarriär”. Den avvikande livsstilen blir allt mer skarp och tydlig vilket leder till slut till bildandet av en avvikande identitet (Knutsson, 1977:9).

För att avsluta detta arbete vill jag lyfta fram ett citat från Tore Brännberg:

Massmedias roll i sammanhanget kan sammanfattas på följande sätt. Utifrån enstaka händelser har ett generaliserat mönster skapats, en pjäs skrivits, som sedan söker sina aktörer. Massmedia iscensätter pjäsen och inväntar sedan att aktörerna skall ta scenen i besittning. När väl dessa besätter scenen skrivs pjäsen på nytt och det generaliserande mönstret förstärks (Brännberg, 1994:17–18)

9. Referenser

- Andersson, T. (2002). *Kung fotboll: den svenska fotbollens kulturhistoria från 1800-talets slut till 1950*. Diss. Lund : Univ., 2002. Eslöv
- Brännberg, T. (red.) (1994). *Mellan karneval & huliganism*. Floda: Zenon.
- Dahlgren, S. & Florén, A. (1996). *Fråga det förflutna: en introduktion till den moderna historieforskningen*. Lund: Studentlitteratur.
- Ekström, M. & Nohrstedt, S.A. (1996). *Journalistikens etiska problem*. Stockholm: Rabén Prisma.
- Engelsberg Seminar (2006). *Medierna och mediernas makt: perspektiv från Engelsbergsseminariet 2004*. Stockholm: Atlantis.
- Engstrand, M. (2003). *Fotboll och religion: vad finns det i fotboll? : en komparativ studie av sport och religion*. Stockholm: Proprius.
- Goffman, E. (2011). *Stigma: den avvikandes roll och identitet*. (3. uppl.) Stockholm: Norstedt.
- Green, A. (2009). *Fotboll och huliganism: utveckling, problem och åtgärdsarbete i England och Skandinavien*. Stockholm: Kriminologiska institutionen, Stockholms universitet.
- Havelund, J., Joern, L. & Rasmussen, K. (red.) (2010). *Fotboll och huliganism i Skandinavien: [en antologi]*. (1. uppl.) Malmö: Idrottsforum.org.
- Hvitfelt, H. & Nygren, G. (red.) (2005). *På väg mot medievärlden 2020: journalistik, teknik, marknad*. (3., omarb. uppl.) Stockholm: Studentlitteratur.
- Knutsson, J. (1977). *Stämplingsteori: en kritisk granskning*. Stockholm: Liber distribution.
- Lalander, P. & Johansson, T. (2007). *Ungdomsgrupper i teori och praktik*. (3. uppl.) Lund: Studentlitteratur.
- Nord, L. & Strömbäck, J. (red.) (2004). *Medierna och demokratin*. Lund: Studentlitteratur.
- Nordqvist, L. (2008). *Strategier mot fotbollsrelaterade ordningsstörningar [Elektronisk resurs] : en kunskapssammanställning*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet (BRÅ).
- Radmann, A. (2005). Huliganism och medier: våld som kick och fascination. *Svensk idrottsforskning*. (2005(14):3, s. 56-59).
- Radmann, A. (2013). *Huliganlandskapet: medier, våld och maskuliniteter*. Diss. (sammanfattning) Malmö : Malmö högskola, 2013. Malmö.
- Payne, M. (2008). *Modern teoribildning i socialt arbete*. Enskede: TPB
- Persson, A. (2012). *Ritualisering och sårbarhet: ansikte mot ansikte med Goffmans perspektiv på social interaktion*. (1. uppl.) Malmö: Liber.

- Pettersson, R. (1991). *Medier: termer och begrepp*. Tullinge: Institutet för infologi.
- Pollack, E. (2001). *En studie i medier och brott*. Diss. Stockholm : Univ., 2001. Stockholm.
- Sarnecki, J. (2003). *Introduktion till kriminologi*. Lund: Studentlitteratur.
- Sverige. Inrikesdepartementet (1997). *Våldet - och glädjen!: en debattbok om huliganer och glada supportrar*. Farsta: SISU idrottsböcker.
- Zsiga, E. (2006). *Mediernas dubbelmoral om huliganerna [Elektronisk resurs] : fotbollsvåld jämfört med politiskt gatuvåld*. Stockholm: Näringslivets medieinstitut.

Internet

<http://www.liverpoolfc.com/> - Hämtad 2013-12-12

Tidningsartiklar från Hallandsposten

Fotbollsvåld i England, Fotbollsvåld i Malmö, Fotbollsvåld i Halmstad: Publicerad 1977-08-25

”Läktafvåldet” en spegel av omvärlden: Publicerad 1985-05-31

Fotbollsligisten – sådan är han: Publicerad 1989-03-08

Fotbollssupportrar stormade OK-butik: Publicerad 1989-10-30

Polisen fruktar EM 1992: Publicerad 1990-12-04

Kyrkan, ölet och fotbolls-EM: Publicerad 1992-05-15

”Våldet en drog”: Publicerad 1992-05-30

Polisen utreder Sveriges första huliganmord: Publicerad 2002-08-03

Polisen befarar supporterbråk: Publicerad 2005-04-16

Att vinna till varje pris: Publicerad 2011-05-06

När fotbollen får klä skott: Publicerad 2011-08-08

Lärarstudent vid högskolan i
Halmstad. Tack till studiekamrater och
undervisande lärare!
Ett extra tack till David Brunnhage!

Besöksadress: Kristian IV:s väg 3
Postadress: Box 823, 301 18 Halmstad
Telefon: 035-16 71 00
E-mail: registrator@hh.se
www.hh.se